

ЛЬВІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ МЕНЕДЖМЕНТУ

Кафедра менеджменту та міжнародного бізнесу

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до практичних (семінарських) занять з дисципліни

«ІНВЕСТИЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ»

для здобувачів вищої освіти за спеціальністю

073 «Менеджмент (менеджмент організацій і адміністрування)»

ЛЬВІВ-2023

Носов О.Ю. Методичні рекомендації до практичних занять студентів з дисципліни «Інвестиційний менеджмент». Львів : ЛІМ, 2023. 17 с.

Затверджено на засіданні кафедри менеджменту та міжнародного бізнесу

Протокол №1 від 22 серпня 2023 р.

Схвалено Вченою радою Львівського інституту менеджменту

Протокол № 1 від 24 серпня 2023 р.

ВСТУП

У сучасних умовах Україна постала перед об'єктивною необхідністю активізації інвестиційного процесу. Структурне та якісне оновлення виробництва та створення ринкової інфраструктури відбуваються майже повністю шляхом і за рахунок інвестування. Чим масштабніші обсяги та вища ефективність інвестицій, тим швидше відбувається відтворювальний процес, здійснюються позитивні ринкові перетворення. З іншого боку, недостатнє інвестування веде до втрати конкурентоспроможності національної економіки, занепаду основного капіталу, спаду виробництва та збільшення собівартості продукції, що, своєю чергою, обумовлює загострення проблеми інвестиційних ресурсів, відтак – скорочення інвестиційної активності.

Річні обсяги інвестицій у вітчизняну економіку досі залишаються на низькому рівні через несприятливий інвестиційний клімат, що пояснюється недосконалою законодавчою базою, нерозвиненими фондовим ринком та фінансово-кредитною системою, високим податковим тиском, неефективним використанням амортизаційних відрахувань, а також низьким рівнем трансформації заощаджень населення до інвестування, що призводить до відпливу вітчизняних капіталів за кордон та не сприяє залученню іноземних інвестицій в економіку країни.

З огляду на це, інвестиційний процес потребує постійного поглибленого дослідження, насамперед, з питань обґрунтування інвестиційної стратегії, виборі ефективних форм та напрямів інвестування, а також пошуку нових шляхів активізації інвестиційної діяльності в умовах розвитку конкурентоспроможної економіки.

Метою вивчення дисципліни є: ознайомити студентів із сутністю та теоретичними засадами інвестиційної діяльності; навчити правильно застосовувати методичний інвестиційний інструментарій; сформулювати теоретичну та методологічну базу, необхідну для подальшого оволодіння практикою фінансового, реального, інноваційного та іноземного інвестування; виробити вміння опрацьовувати та аналізувати доцільність реалізації інвестиційних проектів в умовах невизначеності; правильно визначати методи фінансування інвестиційної діяльності та напрями державного регулювання інвестиційної діяльності.

ТЕМАТИКА СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ п/п	Назва теми	Години	
		дфн	зфн
1.	Методологічні основи інвестування. Сутність, мета та функції інвестиційного менеджменту.	2	0,5
2.	Суб'єкти та об'єкти інвестиційної діяльності.	3	0,5
3.	Залучення іноземного капіталу. Оцінка та прогнозування розвитку інвестиційного ринку.	3	1
4.	Фінансові інвестиції. Управління портфелем фінансових інвестицій підприємства.	3	1
5.	Інвестиції в засоби виробництва. Інвестиційна стратегія підприємства.	3	1
6.	Обґрунтування доцільності інвестування. Інвестиційний проект, його зміст та форми. Управління реальними інвестиціями підприємства.	3	1
7.	Менеджмент і використання інвестицій. Правила прийняття інвестиційних рішень.	3	1
Усього		20	6

ТЕМА 1. Методологічні основи інвестування.

Сутність, мета та функції інвестиційного менеджменту

План семінару:

- 1.1.Інвестиції та інвестиційна діяльність: поняття, сутність, класифікація. Стадії інвестиційної діяльності..
- 1.2.Поняття інвестиційного менеджменту як професійної діяльності і наукового напрямку.
- 1.3.Основна мета інвестиційного менеджменту.
- 1.4.Інвестиційний ринок: поняття, класифікація, елементи та кон'юнктура ринку.
- 1.5.Інвестиційний клімат: поняття, чинники, правове поле.

Методичні вказівки

Розпочинати самостійну роботу над вивченням даної теми слід зі з'ясування поняття інвестицій та інвестиційної діяльності підприємства; ролі інвестицій у забезпеченні ефективного стратегічного розвитку підприємства та зростання його ринкової вартості; класифікації інвестицій підприємства за

об'єктами інвестування, характером участі у цьому процесі, періодом інвестування та іншими ознаками.

Варто розглянути поняття інвестиційного менеджменту як професійної діяльності і наукового напрямку, а також зв'язок теорії інвестиційного менеджменту з теорією загального менеджменту підприємства.

При розгляді третього питання слід звернути увагу на сновну мету інвестиційного менеджменту, її підпорядкованість стратегії економічного розвитку підприємства.

Слід зрозуміти, що основними завданнями інвестиційного менеджменту є: забезпечення високих темпів економічного розвитку підприємства за рахунок ефективної інвестиційної діяльності, максимізації доходів (чистого грошового потоку), мінімізації інвестиційних ризиків підприємства, забезпечення проектних параметрів реалізації інвестиційних програм тощо. Основними функціями інвестиційного менеджменту є: розробка стратегічних напрямів інвестиційної діяльності підприємства, стратегії формування інвестиційних ресурсів підприємства на основі дослідження зовнішнього інвестиційного середовища та прогнозування кон'юнктури інвестиційного ринку; обґрунтування окремих проектів реального інвестування підприємства та їх оцінка; відбір ефективних фінансових інструментів на основі оцінки їх інвестиційної привабливості; формування інвестиційного портфеля підприємства та його оцінка; поточне планування та оперативне управління реалізацією інвестиційних програм і окремих проектів тощо.

Питання для самоконтролю:

1. Що слід розуміти під поняттям інвестиції підприємства?
2. Що слід розуміти під поняттям інвестиційна діяльність підприємства?
3. Що розуміють під валовими та чистими інвестиціями?
4. Поняття інвестиційного менеджменту як професійної діяльності і наукового напрямку.
5. Яка основна мета інвестиційного менеджменту?

6. Які основні завдання інвестиційного менеджменту?
7. Які основні функції інвестиційного менеджменту?
8. На які групи поділяються інвестиції за рівнем інвестиційного ризику?

Теми доповідей, рефератів, повідомлень:

1. Сутність, цілі і завдання інвестиційного менеджменту.

Література: [4, 5, 6, 8, 9, 10]

ТЕМА 2. Суб'єкти та об'єкти інвестиційної діяльності.

План семінару:

- 2.1. Законодавча база, суб'єкти і об'єкти інвестиційної діяльності.
- 2.2. Держава як суб'єкт інвестиційної діяльності.
- 2.3. Теорія інвестиційного портфеля.

Методичні вказівки

Під час самостійного вивчення теми необхідно зосередити зусилля на вивченні концепції оцінки вартості грошей у часі при здійсненні інвестиційної діяльності підприємства, методичному інструментарії визначення майбутньої і теперішньої вартості чистого грошового потоку від інвестиційної діяльності. Варто звернути увагу на інфляцію та її вплив на результати інвестиційної діяльності. Ознайомимося з поняттям інвестиційних ризиків; класифікацією інвестиційних ризиків за окремими ознаками; поняттям систематичного та несистематичного інвестиційних ризиків; методичним інструментарієм кількісної оцінки рівня інвестиційних ризиків. Законодавчу базу, суб'єкти та об'єкти інвестиційної діяльності, а також теорію інвестиційного портфеля.

Питання для самоконтролю:

1. Що Ви розумієте під інвестиційною діяльністю?

2. Охарактеризуйте прямий та непрямий вплив держави на інвестиційний процес.

3. Як здійснюється грошово-кредитні регулювання інвестиційної діяльності?

4. Охарактеризуйте господарські товариства як суб'єкти інвестиційної діяльності?

5. Які основні законодавчі акти регулюють діяльність господарських товариств?

6. Дайте визначення та загальну характеристику акціонерним товариствам, ТзОВ, повне та командитні установи.

7. Що таке інститут спільного інвестування? Та як Ви розумієте, яку діяльність здійснює компанія з управління активами?

Теми доповідей, рефератів, повідомлень:

1. Функції і механізми інвестиційного менеджменту.
2. Системи організаційного забезпечення інвестиційного менеджменту.

Література: [5, 6, 7, 8, 9, 12]

ТЕМА 3. Залучення іноземного капіталу.

Оцінка та прогнозування розвитку інвестиційного ринку

План семінару:

- 3.1. Міжнародна інвестиційна діяльність та її чинники.
- 3.2. Типи іноземних інвестицій та особливості їх залучення.
- 3.3. Інвестиційна діяльність у вільних економічних зонах.
- 3.4. Поняття інвестиційної привабливості галузей економіки. Поняття інвестиційної привабливості регіонів.

Методичні вказівки

Розпочинати самостійну роботу над вивченням даної теми слід зі з'ясування поняття інвестиційного ринку; класифікації видів та сегментів інвестиційного ринку; характеристики окремих видів та сегментів інвестиційного ринку України на сучасному етапі.

Дана тема знайомить студентів з міжнародною інвестиційною діяльністю та її чинниками, окрім цього з методами поточного спостереження кон'юнктури інвестиційного ринку; поняттям моніторингу інвестиційного ринку та принципами його організації на підприємстві; основними параметрами інвестиційного ринку, що спостерігається. Велика увага зосереджується на залучення іноземних інвестицій, а також інвестиційна діяльність у вільних економічних зонах.

При вивченні даної теми слід освоїти основні етапи та методи прогнозування кон'юнктури інвестиційного ринку.

Самостійне вивчення теми передбачає засвоєння поняття інвестиційної привабливості галузей економіки та методичних засад дослідження інвестиційної привабливості окремих галузей економіки; поняття інвестиційної привабливості регіонів та методичних засад дослідження інвестиційної привабливості окремих регіонів; поняття інвестиційної привабливості окремих підприємств та методичних засад дослідження інвестиційної привабливості окремих підприємств.

Питання для самоконтролю:

1. Розкрийте зміст та специфіку іноземних інвестицій.
2. Охарактеризуйте основні види та форми іноземних інвестицій.
3. Охарактеризуйте зміст міжнародної інвестиційної діяльності та її чинники.
4. Визначте напрямки міжнародної інвестиційної діяльності. Які інститути міжнародного інвестування Ви знаєте?

5. Охарактеризуйте основні функції міжнародних фінансово-кредитних установ та організацій на інвестиційному ринку.
6. Охарактеризуйте стан міжнародної інвестиційної діяльності в Україні.
7. Визначте та охарактеризуйте діяльність спеціальних (вільних) економічних зон (СЕЗ).

Теми доповідей, рефератів, повідомлень:

1. Методичний інструментарій інвестиційного менеджменту.
2. Стан міжнародної інвестиційної діяльності в Україні.

Література: [3, 4, 5, 6, 10, 11, 12]

ТЕМА 4. Фінансові інвестиції.

Управління портфелем фінансових інвестицій підприємства

План семінару:

- 4.1. Фінансові інвестиції і поняття, характеристика.
- 4.2. Ринок цінних паперів, учасники ринку, їх функції.
- 4.3. Фондова біржа.
- 4.4. Аналіз та оцінка ефективності фінансових інвестицій..
- 4.5. Принципи та параметри оперативного управління портфелем фінансових інвестицій підприємства.
- 4.6. Основні фактори, що впливають на зниження ефективності фінансових інвестицій, методи оцінки їх впливу.

Методичні вказівки

Розпочинати самостійну роботу над вивченням даної теми слід зі з'ясування мети і завдання управління формуванням портфеля фінансових інвестицій підприємства; типів портфелів фінансових інвестицій, їх

характеристика; принципів і послідовності здійснення процесу формування портфеля фінансових інвестицій підприємства.

Варто звернути увагу при вивченні теми і на особливості відбору інструментів інвестування до портфеля фінансових інвестицій: акцій, облігацій, ощадних сертифікатів та інших; методичні підходи до мінімізації ризиків портфеля, у т.ч. через диверсифікацію фінансових інструментів, загальну оцінку сформованого портфеля інвестицій підприємства за критеріями доходності, ризику та ліквідності.

Подальшу роботу над темою доцільно спрямувати на вивчення принципів та параметрів оперативного управління портфелем фінансових інвестицій підприємства. Слід з'ясувати основні фактори, що впливають на зниження ефективності фінансових інвестицій, методи оцінки їх впливу; організацію системи моніторингу ефективності портфеля фінансових інвестицій.

Питання для самоконтролю:

1. Яка мета управління формуванням портфеля фінансових інвестицій підприємства?
2. Які завдання управління формуванням портфеля фінансових інвестицій підприємства?
3. Охарактеризуйте особливості відбору інструментів інвестування до портфеля фінансових інвестицій.
4. Перелічіть принципи та параметри оперативного управління портфелем фінансових інвестицій підприємства.
5. Які основні фактори впливають на зниження ефективності фінансових інвестицій?
6. Перелічіть методи оцінки впливу факторів на зниження ефективності фінансових інвестицій.

Теми доповідей, рефератів, повідомлень:

1. Оцінка та прогнозування розвитку інвестиційного ринку.

2. Підготовка реальних інвестиційних проектів підприємства.

Література: [3, 4, 5, 8, 9, 10, 11]

ТЕМА 5. Інвестиції в засоби виробництва.

Інвестиційна стратегія підприємства.

План семінару:

- 5.1. Реальні інвестиції та їх структура.
- 5.2. Інтелектуальна власність та інтелектуальні інвестиції.
- 5.3. Інноваційні форми інвестицій.
- 5.4. Поняття інвестиційної стратегії підприємства
- 5.5. Оцінка інвестиційної стратегії підприємства.

Методичні вказівки

Розпочинати самостійну роботу над вивченням даної теми слід зі з'ясування поняття інвестиційної стратегії підприємства; зв'язку інвестиційної стратегії із загальною стратегією економічного розвитку підприємства, а також реальними інвестиціями та їх структурою, інтелектуальною власністю та інтелектуальними інвестиціями.

Ознайомимо студентів з основними етапами процесу формування інвестиційної стратегії підприємства; з визначенням горизонту стратегічного управління інвестиційною діяльністю, формуванням її стратегічних цілей, обґрунтуванням стратегічних напрямів інвестиційної діяльності, стратегії формування інвестиційних ресурсів; структуруванням реалізації стратегії за періодами та іншими кількісними параметрами.

Слід звернути увагу на оцінку інвестиційної стратегії підприємства за критеріями відповідності загальній стратегії його економічного розвитку, внутрішньої збалансованості її розділів, узгодженості із зовнішнім інвестиційним середовищем, урахування впливу факторів зовнішнього

інвестиційного середовища, ресурсного потенціалу підприємства, рівня інвестиційного ризику, проектної результативності; оптимізацію співвідношення різних форм інвестування за окремими етапами реалізації його інвестиційної стратегії, виходячи із профільного спрямування діяльності підприємства, стадії його життєвого циклу, розміру, стану кон'юнктури окремих сегментів інвестиційного ринку тощо.

Питання для самоконтролю:

1. Які види інтелектуальної власності та інтелектуальної інвестиції, Ви знаєте?
2. Що таке реальні інвестиції та їх структура?
3. Що слід розуміти під поняттям інвестиційна стратегія підприємства?
4. Охарактеризуйте основні етапи процесу формування інвестиційної стратегії підприємства.
5. Дайте оцінку інвестиційної стратегії підприємства.
6. Перелічіть напрями оптимізації співвідношення різних форм інвестування за окремими етапами реалізації його інвестиційної стратегії.

Теми доповідей, рефератів, повідомлень:

1. Принципи інвестиційної стратегії і її роль в розвитку підприємства.

Література: [4, 5, 6, 7, 8, 9, 10]

Тема 6. Обґрунтування доцільності інвестування.

Інвестиційний проект, його зміст та форми.

Управління реальними інвестиціями підприємства

План семінару:

- 6.1. Загальні положення інвестиційного процесу. Методи оцінки інвестування.
- 6.3. Інвестиційний проект: поняття, зміст, типи, порядок розробки.

- 6.4. Техніко-економічне обґрунтування та методи оцінки інвестиційного проекту.
- 6.5. Роль реального інвестування в розвитку підприємств.
- 6.6. Менеджмент організацій і планування реального інвестиційного проекту.
- 6.7. Принципи оперативного управління реалізацією реальних інвестиційних проектів.

Методичні вказівки

Розпочинати самостійну роботу над вивченням даної теми слід зі з'ясування ролі реального інвестування в розвитку підприємств; характеристики основних форм реальних інвестицій підприємства – придбання цілісних майнових комплексів, нове будівництво, реконструкція, модернізація, придбання окремих видів матеріальних та нематеріальних активів тощо.

При вивченні даної теми, слід звернути увагу на методичні засади управління реальними інвестиціями підприємства. Основні етапи процесу управління реальними інвестиціями на підприємстві – аналіз стану реального інвестування у передплановому періоді, визначення загальної потреби в реальному інвестуванні у плановому періоді, обґрунтування форм реального інвестування; розробка менеджмент організацій і планів реальних інвестиційних проектів, методи формування програми реальних інвестицій; управління забезпеченням реалізації окремих реальних інвестиційних проектів та інвестиційних програм.

Слід з'ясувати зміст менеджмент організацій і плану реального інвестиційного проекту та характеристика основних його розділів – резюме, характеристика продукту (послуги), розміщення об'єкта, аналіз ринку продукту, обсяг та структура виробництва продукту (послуги), які плануються, забезпеченість випуску продукту (послуги) основними факторами виробництва, стратегія маркетингу, фінансовий план, визначення потреби в інвестиційних ресурсах та джерел її фінансування, оцінка ризиків та форми їх страхування і мінімізації, графіки реалізації проекту, аналіз беззбитковості.

Система основних показників, що входять до складу окремих розділів менеджмент організацій і плану реального інвестиційного проекту, та методи їх розрахунку.

Варто звернути увагу і на принципи оперативного управління реалізацією реальних інвестиційних проектів.

Подальшу роботу над темою доцільно спрямувати на розгляд календарного плану реалізації реального інвестиційного проекту та порядку його розробки; розподілу відповідальності і ризиків замовника та підрядчика під час реалізації інвестиційного проекту; бюджету реального інвестиційного проекту, його видів; побудови системи моніторингу реалізації реальних інвестиційних програм і проектів, система основних показників моніторингу.

Питання для самоконтролю:

1. Яка роль реального інвестування в розвитку підприємств?
2. Перелічіть методичні засади управління реальними інвестиціями підприємства.
3. Що являє собою менеджмент організацій і планування реального інвестиційного проекту?
4. Перелічіть принципи оперативного управління реалізацією реальних інвестиційних проектів.
5. Календарний план реалізації реального інвестиційного проекту та порядок його розробки охарактеризуйте.
6. Що являє собою бюджет реального інвестиційного проекту?
7. Охарактеризуйте систему моніторингу реалізації реальних інвестиційних програм і проектів.

Теми доповідей, рефератів, повідомлень:

1. Динаміка розвитку міжнародних інвестиційних процесів.

Література: [4, 5, 6, 11, 12]

ТЕМА 7. Менеджмент і використання інвестицій.

Правила прийняття інвестиційних рішень.

План семінару:

- 7.1. Управління інвестиційними проектами та інвестиційне проектування.
- 7.2. Тендери: поняття, документація. Моніторинг інвестиційних проектів.
- 7.3. Методи оцінки ефективності проектів реальних інвестицій. Управління інвестиційними ризиками.
- 7.4. Методи оцінки рівня ліквідності окремих реальних інвестиційних проектів.

Методичні вказівки

При вивченні даної теми слід звернути увагу на методичні підходи оцінки й відбору реальних інвестицій; методи оцінки ефективності проектів реальних інвестицій, критерії ефективності реальних інвестиційних проектів – чистий приведений дохід, індекс доходності, період окупності, внутрішня норма доходності тощо, порядок їх розрахунку, а також взаємозв'язок окремих показників оцінки ефективності реальних інвестицій.

Звичайно, що слід звернути увагу на управління інвестиційними ризиками: профілактика, мінімізація і запобігання окремим видам інвестиційних ризиків. Правила прийняття інвестиційних рішень в умовах невизначеності і ризику. Методи оцінки одиничних ризиків проектів реальних інвестицій: аналіз чутливості, аналіз сценаріїв, імітаційного моделювання за методом Монте-Карло, аналіз «дерева рішень». Методи оцінки несистематичних ризиків проектів реальних інвестицій. Методи оцінки ринкових (систематичних) ризиків проектів реальних інвестицій. Методи оцінки рівня ліквідності окремих реальних інвестиційних проектів та її вплив на прийняття інвестиційних рішень.

Питання для самоконтролю:

1. Перелічіть методичні підходи оцінки й відбору реальних інвестицій.
2. Охарактеризуйте методи оцінки ефективності проектів реальних

інвестицій.

3. Як здійснюється управління інвестиційними ризиками?
4. Охарактеризуйте методи оцінки рівня ліквідності окремих реальних інвестиційних проектів.

Теми доповідей, рефератів, повідомлень:

1. Підготовка реальних інвестиційних проектів підприємства.
2. Правила прийняття інвестиційних рішень.

Література: [3, 4, 5, 8, 9, 10, 12]

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Базова

1. Господарський кодекс України. ВВР, 2003. № 18, № 19-20, № 21-22, ст.144 (зі змін. і доп.; поточна редакція від 15.12.2021). URL : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/main/436-15>.
2. Про інвестиційну діяльність : Закон України від 18.09.1991 р. № 1560-XII. ВВР, 1991. № 47, ст.646 (зі змін. і доп.; поточна редакція від 10.12.2021). URL : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>.
3. Балдин К. В., Макриденко Е. Л., Швайка О. І. Управління інвестиціями. Київ, 2016. 239 с.
4. Гуторов О. І. Інвестиційний менеджмент : курс лекцій. Харків : ХНАУ, 2014. 202 с.
5. Докієнко Л. М., Клименко В. В., Акімова Л. М. Інвестиційний менеджмент : навчальний посібник для студ. ВНЗ. Київ : Академвидав, 2011. 408 с.
6. Інвестиційний менеджмент : підручник / В. М.Гриньова, В. О.Коюда, Т. І. Лепейко та ін. Харків : ІНЖЕК, 2011. 544 с.
7. Редзюк Є. В. Інвестиційний менеджмент : навч. посібн. Київ : НАКККіМ, 2014. 287 с.
8. Садловська І. П. Інвестиційний менеджмент: навч. посіб.; МОН України Київ : Кондор, 2011. 212 с.

Допоміжна

9. Гуськова Н., Краковська І., Слушкіна Ю., Маколов В. Інвестиційний менеджмент; 2-е вид. Київ : Кнорус, 2014. 440 с.
10. Каліннікова Е. В. Інвестиційний менеджмент : нач. посібн. Чернігів : ЧДТУ, 2011. 147 с.
11. Кравченко О. О. Інвестиційний менеджмент : навч.-метод. посібник для самост. вивчення дисципліни. Київ : ДЕТУТ, 2010. 255 с.
12. Матюшенко І. Ю. Міжнародний інвестиційний менеджмент : навч. посібник. Харків : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. 520 с.

Інформаційні ресурси

13. Глобальний Форум щодо Управління проектами : веб-сайт. URL : <http://www.pmforum.org/>
14. Інформаційна база даних НКЦПФР про звітність емітентів цінних паперів : веб-сайт. URL : <https://smida.gov.ua/db/emitent>
15. Національний банк України : офіційне Інтернет-представництво. URL : <http://www.bank.gov.ua>
16. Міністерство фінансів України : офіційний веб-портал. URL : <http://www.minfin.gov.ua>.